

KONTROLLIARUANNE

nr OSII-2-1.4/07/9
14.03.2007

Kaitseliidu majandustehingute seaduslikkus ja
raamatupidamise korraldus

Tallinn
2007

Kokkuvõte

Auditi eesmärgiks oli hinnata Kaitseliidu majandustegevust 2005. aastal, keskendudes raamatupidamise korraldamisele, majandustehingute dokumenteerimise õigsusele ja seaduslikkusele, majandustehingute seotusele tegevuse põhieesmärkidega ning sisekontrollisüsteemide toimimisele. Tehingute seaduslikkuse ja riigisaladuse kaitse valdkonnas hinnati ka 2004. ja 2006. aastat.

Kuigi Kaitseliidu raamatupidamise korraldust on jätkuvalt parandatud, esineb Riigikontrolli hinnangul endiselt puudusi, mis võivad viia oluliste vigadeni finantsaruannetes. Majandustehingute seaduslikkuse osas tuvastati tõsiseid puudusi SA Kaitseliidu Kinnisvara tegevuses. Lõplikult on lahendamata Kaitseliidu valduses olevate kinnistute omandiõiguse küsimused. Kaitseministeeriumi valitsemisalas kohati valitsev ebaselge rollijaotus ja jäigad suhted pärsivad koostööd Kaitseministeeriumi, Kaitsejõudude Peastaabi ja Kaitseliidu vahel ka kinnisvara valdkonnas.

Olulisemad tähelepanekud

- 31.12.2005. a seisuga oli Kaitseliidu kasutuses ja kontrolli all, kuid juriidilise omandiõiguseeta vara 92,5 miljoni krooni väärtuses, sh Kaitseliidu bilansis 70,6 miljoni ja Kaitseministeeriumi bilansis 21,9 miljoni krooni väärtuses.
- SA-le Kaitseliidu Kinnisvara laekus Kaitseliidule kuuluva kinnistu hoonestusõiguse eest raha, mis otsustati eraldada sihtfinantseerimiseks aasta pärast raha ülekandmist sihtasutusele.
- Riigikontrolli hinnangul on tehingud sihtasutuse juhatuse esimehega seotud äriühingute ja sihtasutuse vahel vastuolus korruptsioonivastase seadusega ning Kaitseliit ei ole teinud piisavat ja tõhusat järelevalvet SA Kaitseliidu Kinnisvara tegevuse üle.
- Töötasude määramisel ja arvestamisel on tehtud vigu ametipalkade palgaastme määramisel ja astmepalga diferentseerimisel nii Kaitseliidu Peastaabis kui ka malevates.
- Riigivara registris ei ole kajastatud mitte kõik Kaitseliidu kasutuses olevad riigivarad ja osa varasid ei ole kajastatud õiges maksumuses.

Olulisemad ettepanekud

kaitseministrile

- Tagada Kaitseliidule üleandmisele kuuluva riigivara andmine Kaitseliidu omandisse.
- Analüüsida kõikide olemasolevate ametikorterite säilitamise vajalikkust ning turuhinnast madalama üürimäära rakendamise põhjendatust.

Kaitseliidu ülemale

- Parandada oluliselt järelevalvet SA Kaitseliidu Kinnisvara juhatuse tegevuse üle. Analüüsida sihtasutuse tegevuse eesmärgi ja tulemuslikkust ning olemasolu põhjendatust. Korraldada viivitamatult sihtasutuse varade inventuur.
- Tagada koostöös Kaitseministeeriumiga riigivara registris olevate andmete õigsus.
- Võtta vastu kooskõlastatult Kaitseministeeriumiga otsus Kaitseliidu kasutuses olevate lagununud hoonete ja rajatiste kohta ning koostada tegevuskava mahakandmise ja lammutamise korraldamiseks.

Kaitseminister nõustus kontrolliaruandes esitatud järelduste ja ettepanekutega ning kinnitas ühtlasi, et Kaitseministeeriumi ja Kaitseliidu koostöö kinnisvara vallas on paranenud ja paljud esile toodud puudused seetõttu kõrvaldatud või kõrvaldamisel.

Kaitseliidu ülem andis oma vastuskirjas mitmete eelnõu punktide kohta selgitusi ja kinnitas, et auditi käigus selgunud puuduste ja vigade kõrvaldamisega tegeletakse järjepidevalt.

Kaitseministri ja Kaitseliidu ülema vastuskirjad on ära toodud kontrolliaruande lõpus.

Sisukord

SISSEJUHATUS	5
Ülevaade auditeeritavast isikust ja valdkonnast	5
Varasemad auditid	6
1. MAJANDUSTEHINGUTE SEADUSLIKKUS.....	8
1.1. Riigihanked	8
1.2. Kinnisvaraga seotud tehingud.....	8
1.3. Ametikorterite üürile andmine	9
1.4. Kinnisvara kajastamine	9
1.5. Varade ümberhindamine.....	12
1.6. Renoveerimised ja investeeringud	14
1.7. SA Kaitseliidu Kinnisvara tegevus	16
2. RAAMATUPIDAMISE KORRALDUS	18
2.1. Töötasud.....	18
2.2. Töövõtulepingud.....	18
2.3. Varud.....	19
2.4. Inventeerimised	20
3. RIIGISALADUSE KAITSE.....	21
KAITSEMINISTRI JA KAITSELIIDU ÜLEMA VASTUSED	22

Sissejuhatus

Auditi põhieesmärgiks oli hinnata Kaitseliidu majandustegevust 2005. aastal, keskendudes majandustehingute seotusele tegevuse põhieesmärkidega, majandustehingute dokumenteerimise õigsusele ja seaduslikkusele, raamatupidamise korraldusele ning sisekontrollisüsteemide toimimisele.

Auditeeritud ajavahemik: Riigikontroll auditeeris Kaitseliidu majandustehingute seaduslikkust ja raamatupidamise korraldust 2005. aastal. Riigisaladuse kaitse korraldusele anti hinnang 2006. a seisuga ja SA Kaitseliidu Kinnisvara osas hinnati ka 2004. a tehinguid.

Auditi meeskonda kuulusid auditijuht Hannes Unt (kuni 02.2006. a vanemõunik Jüri Kurss), vanemaudiitor Sven Potapov ja audiitor Mare Kabrits.

Ülevaade auditeeritavast isikust ja valdkonnast

Kaitseliit (edaspidi ka *KL*) on avalik-õiguslik juriidiline isik, kelle õigusliku seisundi sätestavad Kaitseliidu seadus¹ ja selle alusel antud õigusaktid. Kaitseliit on kaitsejõudude osa, Kaitseministeeriumi valitsemisalas tegutsev vabatahtlik, sõjaväeliselt korraldatud, relvi valdav ning sõjaväeliste harjutustega tegelev riigikaitseorganisatsioon, mis täidab temale nimetatud seadusega ja selle alusel pandud ülesandeid.

Kaitseliidu struktuuriüksusteks on Kaitseliidu Peastaap ja malevad. Kaitseliidu ülesanne on vabale tahtele ja omaalgatusele toetudes suurendada rahva valmisolekut kaitsta Eesti iseseisvust ja põhiseaduslikku korda ning Kaitseliidu tegevuse eesmärk ei või olla tulu saamine oma liikmetele. Lisaks hõlmas audit Sihtasutuse Kaitseliidu Kinnisvara tegevust. SA Kaitseliidu Kinnisvara on Kaitseliidu poolt määramata ajaks avalikes huvides asutatud eraõiguslik juriidiline isik. Sihtasutusel ei ole liikmeid ja tema tegevuse eesmärk on majandada Kaitseliidule kuuluvat kinnisvara otstarbekal viisil, aidates sellega kaasa kaitsejõudude tegevusele, korraldusele ning keskkonnakaitse arendamisele.

Kaitseliidu tegevust juhib Kaitseliidu ülem, kes rahuajal allub vahetult kaitseväge juhatajale ja sõjaajal kaitseväge ülemjuhatajale. Kaitseliidu ülema nimetab ametisse ja vabastab ametist Vabariigi Valitsuse ja Kaitseväge juhataja ettepanekul Vabariigi President. Auditeeritaval ajavahemikul oli Kaitseliidu ülemaks Benno Leesik (srn 25.03.2006), rahandusosakonna juhatajaks Rait Persidski ja raamatupidamisjaoskonna ülemaks Kai Saag. Alates 2006. aasta 6. septembrist on Kaitseliidu ülemaks Raivo Lumiste.

Kaitseliidu raamatupidamist korraldatakse raamatupidamise seaduses², teistes õigusaktides ning Kaitseliidu põhikirjas³ sätestatud korras.

Raamatupidamise korraldamisel lähtub Kaitseliit riigi raamatupidamise üldeeskirjast ja rahandusministri poolt eelarvelistele asutustele kehtestatud raamatupidamisarvestuse juhistest ning raamatupidamise heast tavast, mille põhinõuded on kehtestatud raamatupidamise seaduses ja Eesti Vabariigi Raamatupidamise Toimkonna juhendites. Sisekontrolli Kaitseliidu üksustes eelarveraha kasutamise sihipärasuse üle teevad Kaitseliidu ülema määratud isikud. Riiklikku järelevalvet Kaitseliidu tegevuse üle teevad Kaitseministeerium ning teised selleks seadusega volitatud ametiasutused ja ametnikud. Kaitseväge juhataja või ülemjuhataja inspekteerib Kaitseliitu isiklikult või alluvate ametiisikute kaudu ning valvab õigusaktide ja antud korralduste täitmist Kaitseliidus.

Kaitseliidu kogueelarve oli 2005. aastal 180,6 miljonit krooni, sellest kulutati 173,6 miljonit krooni (96,1% eelarvest). Lisaks riigieelarvest saadud tuludele (176,2 mln krooni) kajastas asutus majandus-

¹ RT I 1999, 18, 300, Kaitseliidu seadus, 8.02.1999. a

² RT I 2002, 102, 600, raamatupidamise seadus

³ RT I 2000, 4, 31, Kaitseliidu põhikiri, kehtestatud Vabariigi Valitsuse 13. 01. 2000. a määrusega nr 15

tegevuse tulused summas 9,7 mln krooni (koos aasta alguses kasutamata jääkidega 20,5 mln krooni), sellest kulutati 4,0 mln krooni. Kaitseliidu kogukuludest moodustasid 2005. aastal palgakulud 37,3 mln kr, sotsiaalmaksukulud 15,0 mln kr, majanduskulud 31,9 mln kr, õppekulud 10,5 mln kr, investeeringud 22,2 mln kr, riigieelarvest eraldatud valvekulud 46,7 mln krooni ja muud kulud (juhatuse reserv, klubid ja laagrid, kaudsed kulud, toitlustamine, ravimid jms) 10,0 mln krooni.

Bilansimaht 31.12.2005. a seisuga oli 242 mln kr (kasv 2004. a võrreldes 14%), sh põhivara 174 mln kr ehk 72%.

Varasemad auditid

Kaitseministeeriumi komisjon kontrollis kaitseministri käskkirja¹ alusel Kaitseliidu 2003. ja 2004. aasta raamatupidamist ja finantsmajanduslikku olukorda. Komisjon koostas kontrollitulemustest 31.03.2005. a ülevaate, mille olulisemad tähelepanekud ja järeldused olid järgmised:

- Kaitseliidu Peastaabis ja malevates puuduvad ühtsed raamatupidamisarvestuse printsiibid. Kaitseliidu konsolideeritud aastaaruande kohta puudub sise-eeskirjas regulatsioon, samuti ei ole määratud mitte ühtegi aruannete esitamise tähtaega, mis on vajalik majandusaasta aruande koostamiseks. Raamatupidamise sise-eeskiri ei vasta täielikult riigi raamatupidamise üldeeskirjale.
- Kaitseliidu seaduse jõustumisest alates (1999. a) ei ole Kaitseliit esitanud mitte ühegi aasta kohta korrektselt ja tähtaegselt majandusaasta aruannet. 2004. aastal ei suutnud Kaitseliit esitada Rahandusministeeriumile saldoandmikke riigi raamatupidamise üldeeskirjas kehtestatud tähtaegadel. Nimetatud puudused takistasid kogu riigi raamatupidamise aruandluse koostamist.
- Kaitseliidu Peastaap ei ole piisavalt koordineerinud ja juhtinud raamatupidamise korraldamist Kaitseliidus tervikuna.
- Varade arvestus ei ole vastavuses Raamatupidamise Toimkonna juhenditega.
- Kaitseliit, Kaitseministeerium ja Kaitsejõudude Peastaap ei ole kokku leppinud ühist eelarvestamise ja eelarve kasutamise aruandmise korda, mistõttu on erinevate asutuste tagasiside olnud mõningates aspektides vastuoluline.
- Kaitseliidule varade (vara, mis kuulus enne 1940. aasta 16. juunit Kaitseliidu ja malevate omandisse) üleandmine on toimunud väga passiivselt ning seega ei ole suudetud täita Kaitseliidu seadusest tulenevaid kohustusi.
- Varade arvestus ei ole alati lähtunud raamatupidamise seadusest, puudusi esines inventuuride korralduses ning tulemuste esituses. Kaitseliidu raamatupidamise sise-eeskiri ei reguleeri piisavalt inventuuride korraldamist ning Kaitseliidus ei ole kinnitatud ühtset inventuuride tegemise korda.

Audiitorfirma Ernst & Young Baltic ASi järeldusotsus Kaitseliidu 31.12.2004. a lõppenud majandusaasta kohta on koostatud 21.06.2005. a. Audiitori arvates kajastas raamatupidamisaruanne asutuse finantsseisundit 31.12.2004. a seisuga kõigis olulistel osades õiglaselt ja kooskõlas raamatupidamise hea tavaga. Samas märgib audiitor, et auditi käigus ei hinnatud Kaitseliidu raamatupidamisaruannet osas, mis puudutab 31.12.2003. a lõppenud majandusaasta tegevuse tulemust ja rahavoogusid. Audiitori arvates avaldavad ebatäpsused eelneva perioodi tegevuse tulemusel ja rahavoogudes mõju 31.12.2004. a lõppenud majandusaasta tegevuse tulemusele ja rahavoogudele ning nende võrreldavusele eelneva perioodi võrdlusandmetega. Samuti ei vaadeldud audiitor põhivarana kajastatud relvastuse ja varude füüsilist loendamist 31.12.2003. a ja 31.12.2004. a seisuga, kuna

¹ Kaitseministri 03.03.2005. a käskkirja nr 62

riigisaladuse seaduse § 6 kohaselt ei kuulu info nende varade kohta avalikustamisele ning seega ei olnud temal ligipääsu relvastuse ja laskemoona puudutavale dokumentatsioonile ja arvestusele.

Ernst & Young Baltic ASi järeldotsusest Kaitseliidu 2005. a konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta selgub, et nimetatud aruanne kajastab asutuse finantsseisundit 31.12.2005. a seisuga kõigis olulistest osades õiglaselt ning nimetatud kuupäeval lõppenud majandusaasta tegevuse tulemust ja rahavoogusid kooskõlas raamatupidamise hea tavaga. Samas teatatakse, et lähtudes riigisaladuse seaduse §-st 12, ei hinnatud kaitseotstarbelist põhivarasid ja -varusid ning nendega seotud majandustehinguid.

1. Majandustehingute seaduslikkus

1.1. Riigihanked

2005. a I poolaastal Kaitseliidus korraldatud riigihankeid kontrollis Riigihangete Amet (akt 31.10.2005. a). Kontrollimise käigus tuvastati rida kõrvalekaldumisi riigihangete seaduses sätestatud korrast. Nii esines juhtumeid, kus oli ostetud asju ja tellitud teenuseid riigihanke deklaratsiooni esitamata. Riigihangete deklaratsiooni esitamisel ei järgitud riigihangete seaduse § 20 lg-s 1 sätestatud, mille kohaselt tuleb ostjal esitada pärast pakkumismenetluse lõppemist registrile riigihanke deklaratsioon 10 päeva jooksul. Mõningates riigihanke deklaratsioonides olid esitatud ebaõiged andmed. Esines juhtumeid, kus riigihangete hankelepingute maksumused ei vastanud edukaks tunnustatud pakkumiste maksumustele. Esines ka muid puudusi.

Riigikontroll kontrollis auditi käigus pisteliselt 2005. a II poolaasta riigihankeid. Kontrollimise käigus puudusi ei tuvastatud. Kõigi kontrollitud riigihangete kohta olid esitatud deklaratsioonid riigihangete registrile õigel ajal, mis lubab oletada, et Riigihangete Ameti osutatud puudused on kõrvaldatud.

1.2. Kinnisvaraga seotud tehingud

Hoonestusõigusega koormamine

2005. aastal koormati hoonestusõigusega 3 kinnistut:

- Kaitseliidu Peastaabi omandis olevale kinnistule (aadressil Tallinn, Rahumäe tee 6a, suurusega 1412 m²) seati 12.04.2005. a sõlmitud lepinguga hoonestusõigus tähtajaga 99 a OÜ Bentely kasuks. Lepingu punkti 2.5. kohaselt peab OÜ Bentely maksuma hoonestusõiguse eest Kaitseliidule tasu kokku 1 010 000 krooni. Kontrollimisel selgus, et tegelikult ei laekunud tasu summas 1 010 000 krooni mitte Kaitseliidule, vaid raha kanti üle SA-le Kaitseliidu Kinnisvara (16.03.2005. a 80 000 krooni ja 11.04.2005. a 930 000 krooni). KL keskjuhatuse otsused² kohustasid SAst Kaitseliidu Kinnisvara seadma hoonestusõiguse Tallinnas Rahumäe tee 6a asuvale kinnistule, korraldama enampakkumise ning esindama kõikides toimingutes Kaitseliitu, mis aga ei tähenda, et raha oleks pidanud laekuma sihtasutusele. Seega laekus SA-le Kaitseliidu Kinnisvara alusetult Tallinnas Rahumäe tee 6a asuva kinnistu hoonestusõiguse seadmise eest ette nähtud hoonestusõiguse tasu summas 1 010 000 krooni, sest lepingu kohaselt on raha saaja Kaitseliit. 25.04.2006. a võttis Kaitseliidu keskjuhatuse vastu otsuse nr 10, millega loeti SA-le Kaitseliidu Kinnisvara laekunud 1 010 000 krooni tagasiulatavalt kinnisvarade haldamiseks vajaminevaks sihtfinantseerimiseks. Vt ka osa 1.7.
- Tallinna Maleva omandis oleva kinnistu (aadressil Tallinn, Paldiski mnt 82, suurusega 1972 m²) hoonestusõigus seati 17.06.2005. a 49 aastaks OÜ-le Ammeco Vara. Hoonestusõiguse eest kohustas osahing maksuma tasu summas 2 050 000 krooni, millest 1 025 000 krooni tasuti enne lepingu sõlmimist (30.09.2005) ning raha laekus Tallinna Malevale Kaitseliidu Peastaabi kaudu. Ülejäänud 1 025 000 krooni kuulus tasumisele kahes võrdses osas: 512 000 krooni 01.04.2006. a (laekus 29.03.06. a) ja 512 000 krooni 01.04.2007. a. (Kinnistu anti 06.03.2006. a üle Kaitseliidu Peastaabile.)
- Harju Maleva omandis oleva Aruküla linnaku (aadressil Harjumaa, Aruküla alev; suurusega 9,91 ha) hoonestusõigus seati 08.02.2005. a 50 aastaks SA-le Kaitseliidu Kinnisvara. Hoonestusõiguse eest maksab sihtasutus Kaitseliidule 100 000 krooni. Tasumine toimub alates kolmandast (st 2007.) aastast iga aasta esimeseks juuliks võrdsetes osades.

² KLi Keskjuhatuse 21.12.2004. a otsus nr 19 ja 22.02.2005. a otsus nr 4

Ruumide rendile andmine

Kaitseliidu peahoones (aadressil Tallinn, Toompea 8) renditakse pinda restoranile. Rentnik on OÜ Sõduri Köök, kes on pidev võlgnik ja kellega on vaidlused ka rendilepingu sisu üle. Vaatamata mitmetele kokkulepetele ja rentnikule renditingimuste soodsamaks muutmisele, ei ole võlga Kaitseliidule tasutud. 30.06.2006. a seisuga oli rentnikul maksmata kokku 81 000 krooni üüri ja kommunaalteenuste eest. 30.09.2006. a seisuga oli võlg kasvanud 125 171 kroonini.

Ettepanek Kaitseliidu ülemale

- Muuta rendilepingut OÜ-ga Sõduri Köök või lõpetada nimetatud leping. Nõuda osatühingult sisse võlg üüri ja kommunaalteenuste eest (30.09.2006. a seisuga) summas 125 171 krooni.

1.3. Ametikorterite üürile andmine

Kaitseliit peab kortereid üürile andes lähtuma üüri suuruse määramisel kaitseministri 31.01.2003. a käskkirjast nr 42, millega kehtestati Kaitseministeeriumi valitsemisalas kaadrikaitseväelastele ja avalikele teenistujatele töandja eluruumi üüri suurus Tallinnas ja Tartus (eluruumi üür 5 kr/m² ja abiruumi üür 3 kr/m² kuus). Teistes paikkondades kehtestati eluruumi üüri suuruseks 3 kr/m² ja abiruumidel 2 kr/m².

Sõlmitud üürilepingute pistelisel kontrollimisel selgus, et Kaitseliit on ametikortereid välja üürinud nii kaadrikaitseväelastele, avalikele teenistujatele kui ka Kaitseliiduga lepingulistest suhetes olevatele isikutele (töövõtuleping) ning ka Kaitseliiduga mitteseotud isikutele.

- 05.10.2005. a sõlmiti Sakala Maleva ja maleva lipniku vahel eluruumi üürileping, millega malev andis üürnikule kasutada korteri, mis asub Viljandis Toome tn 12-3, üldpinnaga 69 m² (3 tuba, köök, vannituba, WC, esik ja lodža/rõdu). Üüritasuks määrati 207 krooni kuus ehk 3 kr/m², mis on turuhinnast tunduvalt madalam.
- 24.10.2005. a sõlmiti Rapla Maleva ja üürniku vahel eluruumi üürileping, millega malev andis üürnikule kasutada eluruumi, mis asub Raplamaal Rapla vallas, Alu alevikus Pargi tn 3-15, üldpinnaga 66,8 m² (3-toaline korter). Üüritasuks määrati 2000 krooni kuus ehk 30 kr/m² kuus. Üürnik on seotud Kaitseliiduga töövõtulepingu kaudu.
- 12.01.2006. a sõlmiti Rapla Maleva ja üürniku vahel eluruumi üürileping, millega malev andis üürnikule kasutada eluruumi, mis asub Raplamaal Rapla vallas, Alu alevikus Pargi tn 3-32, üldpinnaga 50,8 m² (2-toaline korter). Üüritasuks määrati 1500 krooni kuus ehk 29,5 kr/m² kuus. Üürnikul ei ole Kaitseliiduga töösuhteid.

Riigikontrolli hinnangul on küsitav Kaitseliidu vajadus ametikorterite järele. Vajadus on põhjendatud, kui üürnikeks oleksid vaid kaadrikaitseväelased ja avalikud teenistujad. Samuti ei ole põhjendatud turuhinnast madalama üürimäära rakendamine.

Ettepanek kaitseministrile

- Analüüsida kõikide olemasolevate ametikorterite säilitamise vajalikkust ning turuhinnast madalama üürimäära rakendamise põhjendatust.

1.4. Kinnisvara kajastamine

Selgitati välja Kaitseliidu Peastaabi ja malevate kinnisvara, hoonete ning rajatiste koosseis. Kontrolliti, kas kõik kinnisvara, hooned ja rajatised on arvel nii Kaitseliidus kui ka riiklikes registrites. Võrreldi

bilansisaldot ja põhivara registrit inventuuri aktidega. Kontrolliti, kas kinnisvara, hooned ja rajatised on ümber hinnatud. Pisteliselt analüüsiti tehinguid kinnisvaraga.

Kaitseliidule üle antud vara juriidiline omandiõigus

Kaitseliidu seaduse järgi tulnuks Kaitseliidu kasutuses või valduses olnud riigivara poole aasta jooksul pärast seaduse jõustumist talle üle anda.³ 1.01.2006. a jõustunud seaduseparandus pikendas nimetatud tähtaega 2006. a 31.detsembrini. Paljudel juhtudel on nimetatud varad endiselt Kaitseministeeriumi omanduses ning järelikult kajastab Kaitseliidu bilanss vara, mis juriidiliselt talle ei kuulu. Kaitseliidu selgituse järgi on varade kajastamisel lähtutud tehingu sisust ning Kaitseliidu kasutuses ja kontrolli all olev vara kajastati bilansis Kaitseliidu varana. **31.12.2005. a seisuga oli Kaitseliidu kasutuses ja kontrolli all juriidilise omandiõigusega vara 92,5 miljoni krooni väärtuses, sh Kaitseliidu bilansis 70,6 miljoni (sellest 67,4 miljoni Kaitseministeeriumi omanduses) ja Kaitseministeeriumi bilansis 21,9 miljoni krooni väärtuses.**

Kontrollimiseks kasutati nimekirja “Kaitseliidu ja malevate omandis ja kasutuses olevad varad seisuga 2006. a”, Kaitseliidu Peastaabi ja malevate põhivara inventeerimisakte ja ehitiste hindamisakte. Kaitseliidu Peastaabi ja malevate bilanssides on näidatud järgmine põhivara, mis juriidiliselt kuulub Kaitseministeeriumile:

Tabel 1. Kaitseliidu bilansis olev vara, mis juriidiliselt kuulub Kaitseministeeriumile või kohalikule omavalitsusele

Malev	Objekti nimetus ja asukoht	Omanik	Soetusmaksumus, kr
KL Peastaap	Kontorihoone (Narva, Vabaduse 15)	Kaitseministeerium	218 664
Alutaguse Malev	Ehitis (Jõhvi, Jaama 37)	Jõhvi linn	3 233 751
Jõgeva Malev	Maleva laod, hooned (Jõgeva, Aia 38)	Kaitseministeerium	4 810 860
Lääne Malev	Piirsalu baas (Läänemaa, Risti vald)	Kaitseministeerium	29 244 232
	Staabihoone (Hiiumaa, Käina vald, Sõpruse 4)	Käina vald	1 950
	Tsiviilkaitse linnak (Hiiumaa, Käina vald)	Käina vald	3 474
Sakala Malev	Maleva staabihoone (Viljandimaa, Saarepeedi, Peetrimõisa Küla)	Kaitseministeerium	241 468
Saaremaa Malev	Maleva staabihoone (Saaremaa, Kuressaare, Väljaku 5)	Kaitseministeerium	832 900
	Maleva õppekeskus (Saaremaa, Salme vald, Tehumardi)	Kaitseministeerium	574 900
Tartu Malev	Hooned (Tartu, Kardla baas)	Kaitseministeerium	3 436 500
Valgamaa Malev	Hoone (Valga, Võru tn 12)	Kaitseministeerium	1 781 000
Viru Malev	Rutja õppeväljak (Virumaa)	Kaitseministeerium	1 678 600
Võru Malev	Sänna linnak (Võrumaa)	Kaitseministeerium	24 557 853
	Kokku		70 616 152
	sh Kaitseministeeriumi omandis		67 376 977

Allikas: Riigikontroll

Näiteks Piirsalu baas anti kasutamiseks Lääne malevale Kaitseministeeriumi 12.02.1997. a käskkirjaga nr 56. Baas koosneb 85 hoonest ja krundi suurus on 60,2 ha. Baas kajastub Kaitseliidu Lääne Maleva

³ Kaitseliidu seadus, § 40 lg 3

bilansis. Sänna linnaku Võrumaal andis Kaitseministeerium üle 16.10.1997. a. Krundi suurus on 1 162 300 m², linnak koosneb hoonetest ja on Kaitseleidiu Võru Malevas bilansis.

Tabel 2. Hooned, mis on Kaitseministeeriumi bilansis, kuid Kaitseleidiu kasutuses ja kontrolli all (31.12.2005. a seisuga)

Malev	Objekti nimetus ja aadress	Omanik	Soetusmaksumus, kr
Kaitseliit	Garaaž (Tallinn, Suve 5)	Kaitseministeerium	29 760
Kaitseliit	Kaiu lasketiir (Raplamaa, Kaiu vald, Kaiu alevik)	Kaitseministeerium	2 838 730
Järva Malev	Tehnokeskuse kaarhall (Türi, Mehhaanika 22a)	Kaitseministeerium	152 700
Lääne Malev	Laohoone (Hiiumaa, Kärda, Väike-Sadama 14)	Kaitseministeerium	534 000
	Hoone, Haapsalu, Lahe 17	Kaitseministeerium	1 469 400
	Hooned (Läänemaa, Ridala vald, Valgevälja küla, Männiku tee 21b)	Kaitseministeerium	490 000
Rapla Malev	Hoone (Rapla, Vahe 3)	Kaitseministeerium	1 292 900
Saaremaa Malev	Hooned (Saaremaa, Leisi vald, Leisi alevik, Mere 2)	Kaitseministeerium	344 500
Tallinna Malev	Administratiivhoone (Tallinn, Vene 31)	Kaitseministeerium	13 110 400
Valga Malev	Hoone, Valgamaa (Helme vald, Kiriküla küla, Malevkonna)	Kaitseministeerium	253 100
Võru Malev	Administratiivhoone (Võru, Kreutzwaldi 1)	Kaitseministeerium	1 400 000
Kokku			21 915 490

Allikas: Riigikontroll

Kaitseministri käskkirja⁴ alusel koostas Kaitseministeeriumi ja Kaitsejõudude Peastaabi töötajatest moodustatud tööühm ülevaate Kaitseleidiu raamatupidamisest ja finantsmajanduslikust olukorrast. Ülevaates on märgitud, et Kaitseministeeriumis toimus kolmepoolne nõupidamine (Kaitseministeerium, Kaitseliit, AS Ernst & Young Baltic), kus arutati varade kajastamisega seotud probleeme. Koosolekul jõuti kokkuleppele, et Kaitseliit võib oma aruannetes edasi kajastada varasid, mis on Kaitseleidiu kasutuses ja mille üle tal on sisuline kontroll, kuid aastaaruande lisas tuleb avalikustada bilansis olev põhivara, mille omandiõigus Kaitseliidule veel ei kuulu.

Riigi raamatupidamise üldeeskirja § 13 lg 1 kohaselt peab vara kajastama selle riigiraamatupidamiskohustuslase üksuse bilansis, kellel on selle vara üle valitsev mõju (st kontrollib antud vara kasutamist) ja kes kannab põhilisi vara kasutamise seotud riske. Valitsev mõju vara üle tähendab üldeeskirja mõistes üldjuhul võimet kasutada vara oma majandustegevuses, isegi juhul, kui sellega ei kaasne majanduslikku tulu.

Riigikontrolli hinnangul võib Kaitseliit kajastada oma bilansis tema kasutuses olevat vara (sh ka kinnisvara ja ehitised) hoolimata sellest, et juriidiline omandiõigus Kaitseliidule veel ei kuulu. Samas on taunimisväärne, et Kaitseministeerium pole suutnud mitme aasta jooksul korraldada juriidilise omandiõiguse ülemineku vormistamist.

⁴ Kaitseministri 03.03.2005. a käskkirja nr 62

Kajastamine riigivara registris

Auditi käigus tuvastati, et Kaitseliit on rikkunud riigivara registrisse andmete esitamise ja kannete muutmise korda.⁵

Riigivara registris ei ole registreeritud osa Kaitseliidu kasutuses olevast riigivarast. Näiteks ei kajastu riigivara registris Sänna linnakus asuvad hooned soetusmaksumusega 24,6 miljoni krooni.

Samuti ei ole riigivara registris pärast hoonete ümberhindamist uuendatud maksumuse andmeid. Registris on näidatud hoonete maksumust kokku 53,7 miljoni krooni võrra vähem, kui on arvel Kaitseliidu või Kaitseministeeriumi bilanssides. Näiteks Piirsalu baasi hoonete soetusmaksumus Kaitseliidu konsolideeritud bilansis 31.12.2005. a seisuga on 29,2 miljoni krooni, kuid riigivara registris on nende hoonete maksumuseks näidatud nullväärtus. Administratiivhoone aadressil Valga, Võru tn 12 on Kaitseliidus arvel soetusmaksumusega 1,8 miljonit krooni, riigivara registris aga on kajastatud nullväärtusega; administratiivhoone aadressil Tallinn, Vene 31 on Kaitseministeeriumi arvel soetusmaksumusega 13,1 miljoni krooni, riigivara registris kajastub sama hoone maksumusega 4,0 miljoni krooni; Kaiu lasketiir on Kaitseministeeriumis arvel soetusmaksumusega 2,8 miljoni krooni, riigivara registris aga on kajastatud selle maksumuseks 16 000 krooni jne.

Riigikontrolli hinnangul on Kaitseliit kui riigivara kasutaja ja Kaitseministeerium kui riigivara valitseja puudulikult korraldanud andmete registrisse kandmise ja uuendamise.

Ettepanekud

kaitseministrile

- Tagada Kaitseliidule üleandmisele kuuluva riigivara andmine Kaitseliidu omandisse.
- Tagada, et Kaitseliidu kasutuses, kuid Kaitseministeeriumi bilansis olev riigivara kajastatakse riigivara registris õigesti.

Kaitseliidu ülemale koostöös kaitseministriga

- Tagada, et Kaitseliidu bilansis olev riigivara kajastatakse riigivara registris õigesti.

1.5. Varade ümberhindamine

Ümberhindamise korraldus ja meetod

Kontrolliti, kas põhivara (kinnisvara, ehitised ja rajatised) on õigesti hinnatud ja vajaduse korral ümber hinnatud.

Kaitseliidu üksused on alates 1990. aastate algusest saanud tagasi õigusvastaselt võõrandatud vara, mis paljudel juhtudel on hinnatud nullväärtusega. Audiitorfirma Ernst & Young Baltic soovitas korraldada 2005. aasta jooksul Kaitseliidu põhivara hulgas ümberhindlused selleks, et Kaitseliidu bilanss kajastaks finantsseisu õigesti.

03.10.2005. a moodustati hindamiskomisjon, kelle ülesandeks oli määrata Kaitseliidu bilansis olevate ehitiste maksumus. Hinnati ainult ehitisi, arvesse ei võetud nende aluse maa väärtust.

27.10.2005. a sõlmisid Ernst & Young Baltic AS ja Kaitseliit lepingu, mille järgi kohustus Ernst & Young üle vaatama Kaitseliidu põhivarad ja nõustama nende kajastamist raamatupidamises.

⁵ Riigivara registri põhimääruse ja riigivara registrisse andmete esitamise, kannete muutmise või kustutamise, andmete väljastamise ja riigivara registrist väljaarvamise ajutine kord

Hindamine toimus 25 objektil ning hõlmas 62 ehitist. Kokku suurendati hinnatud objektide maksumust 19 583 852 krooni võrra, kusjuures 14 ehitise maksumus hinnati alla kogusummas 3 202 228 krooni ning 36 ehitise maksumust suurendati 22 786 080 krooni võrra. 12 ehitise puhul jäi bilansiline maksumus endiselt nullväärtusega. Ümberhindlus toimus näiteks järgmistel objektidel:

- Ehitised aadressil vana Narva-mnt 7 Tallinnas (Maardus) olid enne hindamist Kaitseliidu Peastaabi bilansis nullväärtusega. Hindamisega määrati 7 hoonele (8-st) hind kokku 5 253 198 krooni, sh tehnohoole- ja olmehoonele 2 565 351 krooni ja töökojale 1 584 481 krooni.
- Staabihoone aadressil Valga, Võru 12 oli enne hindamist arvel maksumusega 9338 krooni. Hindamisaktiga suurendati maksumust 1 771 662 krooni võrra.
- Rutja õppeväljaku ehitised Viru Malevas olid arvel kogumaksumusega 1 678 600 krooni. Kuna hooned olid täielikult lagunenud, määras hindamiskomisjon nimetatud ehitistele nullväärtuse.

Hindamiskomisjon juhendus ehitiste väärtuse määramisel Kaitseministeeriumi heakskiidetud hindamismeetodist. Ernst & Young Baltic ASi esindajal ei olnud hindamismeetodi kohta vastuväiteid. Ehitiste väärtuse leidmisel on hindamiskomisjon järginud ka konservatiivse hindamise printsiipi.

Vara asendusmaksumuse arvutamisel võeti aluseks sarnaste hoonete või rajatiste ehitusmaksumus ühe ruutmeetri kohta ilma käibemaksuta:

- kasarmu – 5805 kr/m² (aluseks JVÕK Kuperjanovi ÜJP IV kasarmu);
- staabihoone – 7655 kr/m² (aluseks JVÕK Kuperjanovi ÜJP staabihoone);
- remondihall – 7452 kr/m² (aluseks JVÕK Kuperjanovi ÜJP remondihall);
- viilhall (soojustamata) – 2881 kr/m² (aluseks Tallinna Üksik-Päästekompanii laohoone).

Nende varade, mille hindamise kohta metoodikas kirjeldust pole, asendusmaksumuse väljaarvutamisel võttis hindamiskomisjon ruutmeetri maksumuse aluseks eksperdi arvamuse. Näiteks Otepääl Kalda tänaval 27 asuva ehitise hindamisel pakkus ekspert ühe ruutmeetri maksumuseks 10 000 krooni.

Varade füüsiline kulum leiti eluea määramise meetodil. Esmalt võeti analoogse uue objekti kasulik eluiga ja seejärel määrati vara reaalselt seisundit silmas pidades konkreetse vara hinnanguline järelejäänud kasulik eluiga. Nende põhjal arvutati objekti füüsiline kulum protsentides.

Vara bilansilist maksumust suurendati ümberhindluse tegemise käigus vaid juhul, kui oli täidetud vähemalt üks järgmistest asjaoludest:

- vara on soetatud 1995. aastal või varem;
- vara tegeliku soetusmaksumuse kohta puudusid usaldusväärsed andmed.

Lagunenud ja kasutamiskõlbmatud ehitised

Ehitiste hindamise käigus hinnati mitu objekti nullväärtusega, kuna need olid lagunenud. Näiteks:

- väravahoone aadressil Tallinn, vana Narva-mnt 7 (KL Peastaabi bilansis);
- 2 ehitist aadressil Tallinn, Lauliku 4a (Tallinna Maleva bilansis);
- elamumaja aadressil Tallinn, Idakaare 2a (Tallinna Maleva bilansis).

Samas jättis komisjon hindamata mitu lagunenud objekti, mis on kajastatud bilansis peamiselt nullväärtusega. Näiteks:

- angaar, kasarmuhoone, kontrollpunkt, laod (3 tk), majad (4 tk), väravahoone, elumaja, alajaam, katlamajad (2 tk), pumbamaja, puhastusseade aadressil Raplammaa, Kohila vald, Pahkla küla, Pahkla õppeväljak (Rapla Maleva bilansis nullväärtusega);
- suvekodu aadressil Viljandimaa, Halliste vald, Kulla küla, Kuremäe maaüksus (Sakala Maleva bilansis nullväärtusega).

Bilansis nullväärtusega kajastatud kasutamiskõlblikud objektid

Kaitseliidu bilansis on kajastatud nullväärtusega mitmeid kõlblikke ehitisi, mis on jäänud ümber hindamata. Näiteks:

- kivimaja aadressil Viljandimaa, Viiratsi vald, Kuudeküla, Kuude koolikoht (Sakala maleva bilansis);
- lasketiir, varjend, ladu aadressil Tallinn, Mahla 90 / Tallinn, Männiku tee 121 (Harju maleva bilansis);
- maja aadressil Raplammaa, Märjamaa, Pärnu mnt 31 (Rapla maleva bilansis).

Maa

Kõikides malevates peale Harju Maleva oli maa hinnatud. Harju Malevas 10 maatükist on ainult kolmele (Raasiku vald, Aruküla alevik, Aruküla linnak; Harjumaa, Harku vald, Humala küla, õppelinnak; Harjumaa, Kuusalu vald, Salmistu küla) määratud maksumus. Ülejäänud maatükid on arvel nullväärtusega. Samuti on arvel nullväärtusega Tartu Malevas maatükk Lehola 1 suurusega 10 975 m².

Riigikontrolli hinnangul on

- Kaitseliidus hooned, rajatised ja maa ümber hinnatud riigi raamatupidamise üldeeskirja nõuete kohaselt;
- Kaitseliidu Peastaabi bilansis kajastatud kinnistud, hooned ja rajatised vastavuses inventeerimisaktidega;
- kõik kontrollitud hooned ja rajatised kajastatud ehitisregistris;
- inventariseerimise materjalid vormistatud riigi raamatupidamise üldeeskirja nõuete kohaselt;
- kinnistute, ehitiste ja rajatiste inventuurid tehtud usaldusväärselt.

Ettepanek Kaitseliidu ülemale

- Võtta kooskõlastatult Kaitseministeeriumiga vastu otsus Kaitseliidu kasutuses olevate täiesti lagununud hoonete ja rajatiste kohta ning koostada tegevuskava mahakandmise ja lammutamise korraldamiseks.

1.6. Renoveerimised ja investeringud

Auditi käigus kontrolliti pisteliselt renoveerimiskulusid ja nende kajastamist põhivara parendusena. Kontrollimiseks valiti KL Peastaabi peahoone renoveerimine aadressil Tallinn, Toompea 8.

Kaitseliidu Peastaap paikneb kahes majas. Neljakorruselises majas toimus renoveerimine põhiliselt 2003. a ja lõpetati 2004. a. Tööde lepinguline summa oli 27 762 754 krooni, sellest tehti 2003. a töid 25 248 009 krooni ulatuses ja 2004. a 2 514 745 krooni ulatuses. Selle summa võrra suurendati

neljakorralduse maja soetusmaksumus 28 702 371 kroonini. Enne seda oli soetusmaksumus 939 617 krooni.

Viiekorralduses majas alustati renoveerimistöid 2005. a. suvel. Renoveerimistöodeks oli korraldatud riigihange (nr 018124). Edukaks tunnistati AS YIT Ehitus, kellega sõlmiti 14.06.2005. a. projekteerimise ja ehituse töövõtuleping Toompea 8 asuva viiekorralduse büroohoone renoveerimiseks maksumusega 25 987 405 krooni (koos käibemaksuga 30 665 138 krooni). Tööde lõppemise kuupäevaks määrati 20.03.2006. a, kusjuures viimane makse 12 332 569 krooni ehk 40% lepingusummas (koos käibemaksuga) oli ette nähtud teha 2007. aasta 2. mail.

Ajavahemikul 2005. a – 2006. a jaanuar võeti töid vastu summas 22 102 706 krooni.

31.12.2005. a seisuga moodustas viiekorralduse büroohoone soetusmaksumus 1 068 500 krooni ja Kaitseliidu selgituse kohaselt suurendatakse soetusmaksumust renoveerimissummade võrra pärast tööde lõpetamist.

Projekteerimise ja ehituse töövõtulepingu punkti 6.1. kohaselt on Kaitseliidul õigus töö hinnast maha arvestada intress 4% aastas varem tasutava aja ja summa ulatuses juhul, kui Kaitseliit tasub tehtud tööde eest enne lepingus nimetatud maksetähtaegu. Nimetatud intress on Kaitseliidul õigus maha arvata aktsiaseltsile tasumata arvetelt.

Auditi käigus selgus, et 25.11.2005. a oli AS YIT Ehitus esitanud arve summas 4 585 532 krooni. Vaatamata sellele, et tasumise tähtaeg oli määratud 2006. aasta 2. maiks, oli arve tasutud 29.12.2005. a ehk neli kuud enne määratud tähtaega. Lepingu tingimuste kohaselt oli Kaitseliidul õigus vähendada järgmist esitatud arvet 62 159 krooni võrra. Auditi toimumise ajal oli tasaarveldus tegemata ja Kaitseliidu selgituse kohaselt plaaniti intress maha arvestada järgmiste arvete tasumisel 02.05.2006. a. Järelkontrolli käigus 13.06.2006. a teatas aga Kaitseliidu Peastaabi raamatupidamisjaoskonna ülem, et arveid ei ole intressi võrra senini vähendatud, kuna ehitus on lõpetamata ja viimased arved makstakse 2007. a kevadel ning siis toimub ka tasaarveldus.

Auditeerides pisteliselt riigieelarvest tehtud investeeringuid, leiti eksimusi tehingutes OÜ-ga Brevanor, kellega oli sõlmitud leping Alutaguse Maleva staabihoone katuse renoveerimiseks summas 1 332 090 krooni. 07.10.2005. a ehitustööde üleandmise-vastuvõtmise aktis fikseeriti, et lepingus ettenähtud tähtaega on ületatud 37 päeva ulatuses ning lepingu järgi on leppetrahv tähtaja ületamise eest 73 931 krooni. Tehti lisakokkuleppe, mille järgi Brevanor OÜ teeb leppetrahvis toodud summa ulatuses ehitus- ja remonditöid Alutaguse Maleva staabihoones (tuulekoja ja söökla eesruumi remont), lähtudes maleva pealiku kinnitatud kalkulatsioonidest. Raamatupidamises ei ole seda tehingut kajastatud (leppetrahv ei ole arvele võetud ja puuduvad vastavad konteeringud), mis on vastuolus raamatupidamise hea tavaga. Samuti ei olnud lisakokkuleppe vormistatud juriidiliselt korrektselt. Kokkuleppel ehitajaga tehakse täiendavad tööd 30.03.2006. a.

Riigikontrolli hinnangul ei ole Kaitseliit kajastanud raamatupidamises renoveerimisi ja investeeringuid alati korrektselt ning ühe lepingu puhul ei ole rakendanud võimalikke sanktsioone.

Ettepanekud Kaitseliidu ülemale

- Rakendada kõiki Kaitseliidule kasulikke lepingutingimusi.
- Kajastada raamatupidamisarvestuses kõik tehingud, sh leppetrahvid lepingute tingimuste mittetäitmisest.

1.7. SA Kaitseliidu Kinnisvara tegevus

Kaitseliidul on õigus asutada keskkogu või keskjuhatuse otsusel eraõiguslikke juriidilisi isikuid oma seadusjärgse ja põhikirjalise tegevuse toetamiseks.⁶

SA Kaitseliidu Kinnisvara on Kaitseliidu poolt määramata ajaks avalikes huvides asutatud eraõiguslik juriidiline isik, mille põhikiri kiideti heaks Kaitseliidu keskjuhatuse 04.06.2004. a otsusega nr 8 ning kinniti 13.07.2004. a asutamisosusega. Sihtasutuse eesmärk on majandada otstarbekal viisil Kaitseliidule kuuluvat kinnisvara, aidates sellega kaasa kaitsjõudude tegevusele, korrakaitse ning keskkonnakaitse arendamisele. SA juhatuse tegevuse üle teeb järelevalvet SA nõukogu.

Asutamisest alates on nõukogu liikmed Mario Sootna, Riho Breivel, Birgit Hüüs ning juhatuse ainuliikmeks Tiit Laja. 27.02.2006. a nimetati uueks juhatuse liikmeks Ero Vaarmann. Tiit Laja nimetati SA nõukogu liikmeks, lisaks sai nõukogu liikmeks ka Tõnis Rüütel.

Sihtasutuse finantseerimine

Kaitseliidu Peastaap on kandnud sihtasutusele üle järgmised summad:

- 21.07.2004. a 40 000 krooni (sihtkapital),
- 22.12.2004. a 285 000 krooni käibevahenditeks (KL keskjuhatuse 21.12.2004. a otsus nr 19),
- 28.12.2005. a 82 423 krooni (KL objektide hindamine vastavuses 12.10.2005. a pakkumisega).

16.03.2005. a laekus sihtasutusele OÜ-lt Bentely 80 000 krooni ja 11.04.2005. a 930 000 krooni. Summa 1 010 000 krooni oli tasu Rahumäe tee 6a kinnistu hoonestusõiguse võõrandamise eest, mis Kaitseliidu ja OÜ Bentely vahelise lepingu punkti 2.5. kohaselt oleks tulnud maksta Kaitseliidule. Selle summa eraldas Kaitseliit sihtasutusele sihtfinantseerimiseks alles tagantjärele (Kaitseliidu keskjuhatuse 25.04.2006. a otsusega nr 10). Vt ka p 1.2.

Riigikontrolli hinnangul on sihtfinantseerimisotsuse tegemine aasta pärast raha ülekandmist vastuolus riigi raamatupidamise üldeeskirjaga. Lisaks näitab otsuse tagantjärele vormistamine Kaitseliidu Peastaabi ja keskjuhatuse otsustusvõimetust ning planeerimise ja eelarvestamise puudulikkust. Otsus tehti olukorras, kus nimetatud raha oli juba sihtasutuse jooksvateks kuludeks ära kulutatud ja keskjuhatuse seega sundseisu pandud.

Tehingud sihtasutuse ja sihtasutuse juhatuse liikmega seotud ettevõtete vahel

2004. a kinnitatud ja auditeeritud majandusaasta aruandest selgub, et juhatuse esimehega seotud ettevõtetega on tehtud tehinguid 39 800 krooni ja tema perekonnaliikmetega seotud ettevõtetega 25 950 krooni ulatuses ehk kokku 65 750 krooni ulatuses. Kokku moodustasid sihtasutuse seesugused kulud (v.a tööjõukulud) 2004. a ca 100 000 krooni. Seega moodustas juhatuse liikme ja tema perekonnaliikmetega seotud ettevõtetega seotud tehingute hulk 2004. aastal ca 66%.

Auditi käigus tuvastati, et 2005. a jooksul on juhatuse esimehega seotud äriühingutele makstud 260 000 krooni. Tehingud on seotud kahe osahinguga, kes osutavad sihtasutusele transpordi- ja bürooteenust.

Riigikontrolli hinnangul on tehingud sihtasutuse juhatuse esimehega seotud äriühingute ja sihtasutuse vahel vastuolus korruptsioonivastase seadusega⁷. Nimetatud leidude kohta on saadetud kuriteoteade Põhja Politseiprefektuurile, kes algatas kõigepealt väärteomenetluse, siis 30.10.2006. a lõpetas selle ning alustas kriminaalmenetluse selles, et Kaitseliidu Kinnisvara SA ametnikud on kuritarvitanud oma ametiseisundit, tekitades sellega sihtasutusele olulist kahju.

⁶ Kaitseliidu seadus, § 35 lg 2 p 8

⁷ Korruptsioonivastane seadus, § 4, §24, §25

Selgusetuks jääb vajadus transporditeenuse ostmiseks üldse, kuna keskjuhatuse 8.02.2005. a otsusega nr 3 anti sihtasutuse kasutusse Kaitseliidule kuuluv sõiduauto. Sõiduki kasutamisega seotud kulud olid 2005. a keskmiselt ca 7000 krooni kuus (kütus ja remont). Vaatamata oma sõiduki olemasolule on tasutud 2005. a jooksul igas kuus ca 10 000 krooni transporditeenuse eest Viirisepa OÜ-le. Samuti selgus auditi käigus, et juhatuse esimehele on kompenseeritud nii bensiini- kui ka diiselkütuse kulud esitatud kütusetšekkide alusel (kuigi kasutatav sõiduauto on bensiinimootoriga).

Bürooteenuste leping OÜga Fontes Projektijuhtimine ei kajasta kasutatavate ruumide pindala, inventari ega muid taolisele lepingule iseloomulikke komponente. Lepingu kohaselt pakutakse bürooteenust vajalikus mahus ja pakkuja kannab kõik IT, side ja ruumide kasutamisega seotud kohustused. Sellele vaatamata tasub SA Kaitseliidu Kinnisvara iga kuu lisaks telefoni ja Interneti-ühenduse eest.

SA Kaitseliidu Kinnisvara põhikirja p 4.8. kohaselt ei või sihtasutus anda laenu ega tagada seda juhatuse ega nõukogu liikmetele. Pearaamatus aga kajastub lühiajalise laenuna OÜ-le Fontes Projektijuhtimine jaanuaris 2005. a laenatud 3033 krooni (tagasi makstud 2005. a juulis).

Sihtasutuse raamatupidamiseeskirja järgi on põhivara seesugune vara, mida kasutatakse majandustegevuses üle ühe aasta ja mille soetusmaksumus on 5000 krooni ja rohkem. Väikevara on aga vara soetusmaksumusega 1000–4999 krooni. Samas nimetatakse 2004. a majandusaasta aruandes põhivaraks varasid maksumusega alates 10 000 kroonist. Vastuseks audiitori päringule põhi- ja väikevarade kohta teatas firma töötaja, kellelt sihtasutus ostab raamatupidamisteenust, oma 22.04.2006. a e-kirjaga, et sihtasutusel on vaid üks põhivara – sülearvuti IBM T42. 2005. a majandusaasta aruanne aga näitab põhivara seisuks 31.12.2005. a seisuga null krooni. Väikevarade kohta puudub igasugune ülevaade, kuigi on tasutud arveid nii mööbli, bürooinventari kui ka infotehnoloogiavahendite eest.

Riigikontrolli hinnangul ei ole sihtasutuse nõukogu ega ka Kaitseliidu kui sihtasutuse asutaja järelevalve juhatuse tegevuse üle piisav ja tõhus, võimaldades põhjendamatute kulude tegemist. Samuti on halvasti korraldatud sihtasutuse raamatupidamine.

Ettepanekud Kaitseliidu ülemale

- Parandada oluliselt järelevalvet Kaitseliidu Kinnisvara SA juhatuse tegevuse üle.
- Analüüsida sihtasutuse tegevuse tulemuslikkust. Kui tegevusele selgemat perspektiivi ja eesmärki ei leita, kaaluda sihtasutuse likvideerimist.
- Korraldada viivitamatult sihtasutuse varade inventuur.

2. Raamatupidamise korraldus

2.1. Töötasud

Kaitseliit peab töötasude arvestuses lähtuma riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmestiku seadusest ja kaitseväe palgajuhenditest.

Palgaastmete määramisel on Kaitseliidu Peastaap kasutanud riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmestiku seaduse § 10 lõikes 6 ette nähtud palgaastmeid, kuigi oleks pidanud kasutama § 10 lõikes 8 nimetatuid. Nii on kehtestatud valed palgamäärad näiteks Kaitseliidu juristile (lubatud aste 15–26; tegelik 28), pearevidendile (lubatud aste 15–26; tegelik 28), rahandusosakonna juhatajale (lubatud aste 17–26; tegelik 33).

Kaitseväe 2005. a palgajuhend ei näe ette astmepalga diferentseerimist järgmistel kaadri-kaitseväelastel: personalijaoskonna ülem, personalijaoskonna staabiallohvitser, väljaõppeosakonna staabiohvitser, väljaõppejaoskonna ülem, tagalakeskuse ülem, relvastusjaoskonna ülem, kinnisvara- ja haldusjaoskonna vanemspetsialist, välis- ja avalike suhete osakonna ülem, avalike suhete jaoskonna ülem, Noorte Kotkaste peastaabi ülem. Kõigil neil on aga astmepalku diferentseeritud.

Palgajuhendit eirates diferentseeriti ametipalka ka ametikohtadel, millel ei olnud seda üldsegi ette nähtud: Kaitseliidu ülema nõunikud, jurist, pearevident, referent, Kodukaitse esinaine, ringkonnainstruktorid, personalijaoskonna vanemspetsialistid jne – kokku 23 ametnikul.

Kaitsemistri 05.05.2005. a käskkirjaga nr 106 volitas minister kaitseväe juhatajat kehtestama kaitseväe ja Kaitseliidu riigiteenistujate ametikohtade diferentseeritud palgamäärad. Riigiteenistujate ametipalga diferentseerimist reguleerivad kaitseväe ja Kaitseliidu 2005. a palgajuhendi⁸ punktid 22.1–22.5. Seal on diferentseerimismäärade kaupa ära toodud konkreetsete asutuste ametikohad, kellele ametipalga diferentseerimist võib rakendada.

Kaitseliidu väitel ei küsitud ega võetud arvesse nimetatud palgajuhendi koostamisel nende ettepanekuid. Palgajuhend ei käsitle Kaitseliidu ametipalkasid ja nende diferentseerimisega seonduvat.

Riigikontrolli hinnangul on töötasude määramisel ja sellest tulenevalt ka arvestamisel hulgaliselt eksimusi nii Kaitseliidu Peastaabis kui ka malevates (nii kaadrikaitseväelaste kui ka riigiteenistujate ametipalkade palgaastme määramisel ja astmepalga diferentseerimisel). Kaitseliidu tegevus nendele probleemidele lahenduste otsimisel ei ole olnud aktiivne ja tulemuslik.

Ettepanekud Kaitseliidu ülemale

- Järgida Kaitseliidu Peastaabis ja malevates töötasude määramisel ja arvestamisel kaitseväe ja Kaitseliidu kehtivat palgajuhendit.
- Teha Kaitsejõudude Peastaabile ettepanek muuta kaitseväe ja Kaitseliidu palgajuhendit Kaitseliidu Peastaabi ja malevate kaadrikaitseväelaste ning riigiteenistujate ametipalga määrade ja lisatasude osas.

2.2. Töövõtulepingud

- Kaitseliit jättis 30.05.2005. a töövõtulepingu nr 98 alusel ettenähtud töötasu summas 5000 krooni teisele lepingupoolele välja maksmata. Parandus 2005. a aruandeaasta bilansi tehti auditi käigus.

⁸ Kaitseväe juhataja 03.05.2005. a käskkiri nr 84

- Mõnel juhul ei olnud koostatud lepingulise töö või teenuse üleandmis-vastuvõtuakti ega olnud viidet töövõtja kohustuse täitmise kohta ning mitmel juhul oli lepingus ette nähtud töö tehtud enne töövõtulepingu sõlmimist.

Riigikontrolli hinnangul tuleb töövõtuleping koostada enne tööde alustamist ja töövõtulepingus ette nähtud tööd või teenused vastu võtta (vormistades üleandmis-vastuvõtu akti) enne lepingulise summa lõplikku tasumist.

2.3. Varud

31.12.2005. a seisuga oli Kaitseliidu Peastaabil varusid kokku üldsummas **2 028 337** krooni, mis jagunes järgmiselt:

- laskemoona 307 959 krooni väärtuses,
- vastutaval hoiul varusid 33 929 krooni väärtuses,
- ladudes 1 686 449 krooni väärtuses.

Auditi käigus tehti järgmised tähelepanekud:

- Kaitseliidu Peastaabi lao saatelehtede väljakirjutamisel ei ole saatelehtede automaatset numeratsiooni, mistõttu on võimalik välja kirjutada sama numbriga saatelehti ning on võimalik, et kõiki saatelehti ei esitata raamatupidamisse.
- Laost väljastati ilma saatelehtedeta malevatele õppuste jaoks varustust, mis tuli tagastada pärast õppusi. Tegelikult ei tagastatud ajutiseks kasutamiseks väljastatud varustusest ca 40%. 2006. a jaanuaris-veebruaries kirjutati tagastamata varustuse kohta malevatele välja saatelehed, millega varustus arvati käibesse.
- Nii Kaitseliidu Peastaabi laos kui ka peastaabi mitme vastutaja arvel on varustust, eritehnikat jms, mida malevad kasutavad õppustel ning seejärel tagastavad uuesti vastutajatele või lattu.
- Kaitseväelase riidevarustuse arvestuskaartide täitmise õigsuses ei saa kindel olla. Ühe vabalt valitud kaitseväelase arvestuskaardi kontrollimisel avastati, et osa väljastatud riidesemetest olid kaitseväelase riidevarustuse arvestuskaardile kandmata. Auditi käigus tehti riidevarustuse arvestuskaardil parandused. Kuna kontrollimiseks võetud arvestuskaardil esines viga, kontrolliti veel kahe kaadrikaitseväelase riidevarustuse arvestuskaarti. Neil esines viga varustuse hindade arvutustes.

Riigikontrolli hinnangul tuleks varustus, mida kasutatakse aeg-ajalt õppustel, kanda bilansist välja bilansivälise varade arvele. Laokontol ei tohiks kajastada kasutusel olnud tarvikuid ja vahendeid. Laos oleva varu all mõeldakse siiski uusi ja kasutamata, realiseerimiseks ning üleandmiseks olevaid varusid. Laost väljastatavate saatelehtede numeratsioon peab Riigikontrolli arvates olema automaatne. See väldiks võimalikku segadust saatelehtede numeratsiooniga ning tagaks kontrolli kõigi väljastatud saatelehtede üle. Kogu väljastatav kaup peab olema saatelehtedega üle antav. Vastasel juhul võib olla probleeme kauba vastuvõtu aktsepteerimisel.

Ettepanekud Kaitseliidu ülemale

- Täiustada sisekontrollisüsteeme nii, et oleks tagatud varade täielik, õiges mahus ja väärtuses arvestus (sh ka korrektsed personaalsed arvestuskaardid).

- Fikseerida raamatupidamise sise-eeskirjades konkreetselt varade ja varustuse laost väljastamise ja lattu tagastamise kord.

2.4. Inventeerimised

Inventuuride korralduses esines puudusi

Kaitseliidu Peastaabis ja Kaitseliidu malevates korraldati materiaalse põhivara, varude ja bilansivälise vara inventuurid 31.10.2005. a seisuga. Auditi käigus tutvuti inventeerimismaterjalidega ja pisteliselt ka relvaregistriga. Selgus, et inventeerimine on suures osas tehtud vastavuses riigi raamatupidamise üldeeskirjaga, kuid esines ka puudusi. Näiteks:

- Materiaalse põhivara ja kinnisvarainvesteeringute inventeerimisel kasutati lugemislehti, kus puudusid andmed varade järelejäänud amortisatsiooniperioodi kohta.⁹
- Esines erinevusi varade tegeliku ja raamatupidamises kajastatud seisu vahel, sest väljakirjutatud saatelehed polnud jõudnud raamatupidamisse. Erinevuste ilmnemise korral korrigeeriti saatelehtede alusel raamatupidamisjääki.
- Inventuurikomisjonides osalesid mitmel juhul komisjoni liikmena varaliselt vastutavad isikud, inventeerides enda vastutusel olevat vara (Tallinna, Jõgeva, Saaremaa, Valgamaa malevates).
- Kaitseliidu ülema 11.10.2005. a käskkirja nr 259 kohaselt tuli korraldada kõikides malevates relvastuse ja varustuse inventuurid. Kõik malevad esitasid inventariseerimise materjalid, ainult Harju Malevas viibis inventuuri läbiviimine relvurite vahetumise tõttu. Harju malev esitas inventuuri lõppakti 17.03.2006. a.

Riigikontrolli hinnangul ei ole materiaalse põhivara, varude ja bilansivälise vara inventeerimisel järgitud alati riigi raamatupidamise üldeeskirja.

Ettepanek Kaitseliidu ülemale

- Tagada materiaalse põhivara, varude ja bilansivälise vara inventeerimine vastavuses riigi raamatupidamise üldeeskirja nõuega.

⁹ Riigi raamatupidamise üldeeskiri, § 52 lg 6

3. Riigisaladuse kaitse

Eesmärgiks oli anda hinnang Kaitseliidus riigisaladust sisaldavate dokumentide käsitlemisele, lähtudes õigusaktides sisalduvatest vastavusnõuetest. Õigusaktide nõuete eiramine võib põhjustada riigisaladust sisaldavate dokumentide sattumise selleks luba mitteomavate inimeste kätte.

Kontrolliti hetkeseisu 2006. aasta aprillis, nimelt riigisaladust sisaldavate dokumentide kajastamise täielikkust ning seda, kas salastatud paberdokumendid on koostatud, välja antud ja registreeritud nõuetega vastavuses ning kuidas kulgeb vastutava isiku järelevalve riigisaladuse kaitstuse üle. Kontrollimise õiguslikuks aluseks oli riigisaladuse seadus ja Vabariigi Valitsuse määrus nr 216 „Riigisaladuse kaitse korra ja riigisaladusele juurdepääsu loa andmise korra kinnitamine“.

Riigikontrolli hinnangul on Kaitseliidus riigisaladust sisaldavate dokumentide kontrollikeskkond heal tasemel, sisekontrollimehhanismid toimivad ning tegevustest jääb maha dokumentaalne jälg. Vastutav isik väljendas selget seisukohta, et tegemist on väga tõsise valdkonnaga, kus tuleb rangelt seadust järgida ja mitte lubada mingeid kõrvalekaldeid. Dokumentide valikulise kontrolli käigus ei avastatud samuti kõrvalekaldeid.

Riigikontrolli hinnangul saab sisekontrolli toimivuse ja dokumentide kontrollimisele tuginedes väita, et riigisaladuse kaitse on auditeeritud asutuses tagatud.

/Allkirjastatud digitaalselt/

Õie Soovik

II auditiesakonna auditijuht peakontrolöri ülesannetes

Kaitseministri ja Kaitsejõude ülemaja vastused

Pr. Ülle Madise
Peakontrolör
Riigikontroll
Narva mnt 11a
15013 Tallinn

Teie: 09.02.2007 nr OSII-2-7.1/07/203

Meie: 08.03.2007 nr 1.2-4/1075

Kontrollaruande eelnõu "Kaitseliidu majandustehingute seaduslikkus ja raamatupidamise korraldus".

Austatud proua Madise

Vastuseks Teie kirjale teatame, et Kaitseministeerium on nõus Riigikontrolli kontrollaruande eelnõus "Kaitseliidu majandustehingute seaduslikkus ja raamatupidamise korraldus" sisalduvaga.

Samas esitame oma seisukoha alljärgnevates punktides:

1. Kaitseliit soetab kinnisvara, muuhulgas ka eluruume Kaitseliidu seaduse § 34 lõike 5 alusel, mis sätestab, et Kaitseliit omandab kinnisvara ning pandib ja võõrandab temale kuuluvat kinnisvara Kaitseliidu Keskkogu otsusel ja Vabariigi Valitsuse loal. Tulenevalt eelnevast, taotleb Kaitseministeerium Vabariigi Valitsuse luba Kaitseliidule kinnisvara omandamiseks alles peale Kaitseliidu poolt esitatud vara kasutamise eesmärkide ning vajaduste selgituste põhjalikku analüüsi.
2. Kaitseministeeriumi poolt on tagatud Kaitseliidule Kaitseliidu seaduse § 40 alusel varade üleandmine. Takistusteks kõnealuste varade kiiremal üleandmisel on varade üleandmisega seotud probleemide keerukus ning tänaseks ka Kaitseliidu seaduse § 40 sätestatud tähtaegade möödumine.
3. Kaitseministeeriumis teostatakse ministeeriumi ning tema valitsemisalas olevate asutuste kinnisvara andmete kontrollimine ning kooskõlla viimine riiklike registritega ning samuti ka andmete muutmine hetkeolukorrale vastavaks. Eelpoolmainitud tegevuse käigus korrastatakse ka Kaitseministeeriumi bilansis olevate kuid Kaitseliidu kasutusse antud varade andmed riigivara registris.

Lisaks eelpoolkirjeldatule teatame veel, et Riigikontrolli kontrollaruande eelnõu koostamisele järgnenud ajavahemikul on oluliselt paranenud Kaitseministeeriumi ning Kaitseliidu vaheline kinnisvara-alane koostöö. Sellest tulenevalt on paljud Riigikontrolli kontrollaruande eelnõus esitatud puudujäägid juba kõrvaldatud või kõrvaldamisel.

Lugupidamisega

Jürgen Ligi
Minister

Vahur Fuks 7170227
vahur.fuks@kmin.ee

Ülle Madise
Peakontrolör
II auditiosakond
Riigikontroll

Teie: 12.02.2007 nr OSII-2-2.1/07/

Meie: 20.02.2007 nr K-O-7.5/1022-1

Kontrolliaruande eelnõu „Kaitseliidu majandustehingute seaduslikkus ja raamatupidamise korraldus”

Lugupeetud peakontrolör

Täname Teid kontrolliaruande eelnõu „Kaitseliidu majandustehingute seaduslikkus ja raamatupidamise korraldus” esitamise eest.

Kaitseliit esitab mõned täiendustepanekud Teie poolt esitatud „Kaitseliidu majandustehingute seaduslikkus ja raamatupidamise korraldus” kontrollaruande eelnõu kohta. Eelnõu punktides (Kokkuvõtte kommentaarid: 1.2, 1.4, 1.7, 2, 2.1, 2.2):

Kokkuvõte

Kuigi Kaitseliidu raamatupidamise korraldust on jätkuvalt parandatud, esineb Riigikontrolli hinnangul endiselt puudusi, mis võivad viia oluliste vigadeni finantsaruannetes.

Kaitseliidu majandusaasta aruandeid 2003-2005 on auditeeritud kooskõlas rahvusvahelise auditeerimisstandarditega ja kajastavad raamatupidamisaruande kõigis olulistes osades õiglaselt asutuse finantsseisundit.

Majandustehingute seaduslikkuse osas tuvastati tõsiseid puudusi SA Kaitseliidu Kinnisvara tegevuses.

Kinnisvara Sihtasutuse käivitamisel on olnud raskusi, mis eeskätt taanduvad sellega seotud isikutele. Täna on Kaitseliit kui omanik vahetanud välja nii sihtasutuse nõukogu kui ka tegevjuhtkonna. Praegu on käimas sihtasutuse tegevust kajastav audiitorkontroll.

1.2. Kinnisvaraga seotud tehingud

Ruumide rendile andmine

Kaitseliidu peahoones (aadressil Tallinn, Toompea 8) renditi pinda restoranile. Rentnik oli OÜ Sõduri Köök.

Kaitseliidu keskjuhatause 20.12.2006 otsus nr 26 lõpetas poolte kokkuleppel rendilepingu seisuga 31.12.2006.a. Kohustused saldeeritud.

1.4. Kinnisvara kajastamine

Kaitseliidule üle antud vara juriidiline omandiõigus

Tabel 1. Kaitseliidu bilansis olev vara, mis juriidiliselt kuulub Kaitseministeeriumile või kohalikule omavalitsusele.

Tabelisse lisatud märkuste veerus on kajastatud Kaitseliidu varade juriidilise omandiõiguse hetke seis, millest pooled objektid on saanud või saamas omandikinnituse.

Malev	Objekti nimetus ja asukoht	Omanik	Soetusmaksumus, kr	KL poolsed märkused
KL Peastaap	Kontorihoone (Narva, Vabaduse 15)	Kaitsemin.	218 664	Antud KL omandisse 25.10.06
Alutaguse Malev	Ehitis (Jõhvi, Jaama 37)	Jõhvi linn	3 233 751	Antakse KL omandisse 03.2007
Jõgeva Malev	Maleva laod, hooned (Jõgeva, Aia 38)	Kaitsemin.	4 810 860	Vastavalt Kaitseministri kk. nr.42 21.01.07 tuleb KL-l hoone üle anda KV Logistikakeskuse valdusesse
Lääne Malev	Piirsalu baas (Läänemaa, Risti vald)	Kaitsemin.	29 244 232	
	Staabihoone (Hiiumaa, Käina vald, Sõpruse 4)	Käina vald	1 950	
	Tsiviilkaitse linnak (Hiiumaa, Käina vald)	Käina vald	3 474	
Sakala Malev	Maleva staabihoone (Viljandimaa, Saarepeedi, Peetrimõisa Küla)	Kaitsemin.	241 468	Antakse KL omandisse 03.2007
Saaremaa Malev	Maleva staabihoone (Saaremaa, Kuressaare, Väljaku 5)	Kaitsemin.	832 900	
	Maleva õppekeskus (Saaremaa, Salme vald, Tehumardi)	Kaitsemin.	574 900	
Tartu Malev	Hooned (Tartu, Kardla baas)	Kaitsemin.	3 436 500	
Valgamaa Malev	Hoone (Valga, Võru tn 12)	Kaitsemin.	1 781 000	Antud KL omandisse 25.10.2006
Viru Malev	Rutja õppeväljak (Virumaa)	Kaitsemin.	1 678 600	Antud KL omandisse 21.12.2006
Võru Malev	Sänna linnak (Võrumaa)	Kaitsemin.	24 557 853	
	Kokku		70 616 152	
	sh Kaitseministeeriumi omandis		67 376 977	

1.7. Sihtasutuse Kaitseliidu Kinnisvara tegevus

Kaitseliit tunnistab Kinnisvara Sihtasutuse tegevuse planeerimisel ja eelarvestamisel tehtud vigu, millede kõrvaldamisega tegeldakse järjepidevalt.

Kaitseliidu Kinnisvara Sihtasutuse juhtorganite koosseisus on tehtud järgmised muudatused:

Kaitseliidu keskjuhatuse 14.06.2006 otsus nr 0-2.2/9 alusel on nõukogusse valitud uued asendusliikmed

Kaitseliidu keskjuhatuse 13.09.2006 otsuste nr 18 ja 26.10.2006 nr 22 on nõukogust kutsutud tagasi kaks liiget

Kaitseliidu keskjuhatuse 15.02.2007 otsuse nr 0-2.2/9 alusel on vahetatud juhatuse esimees

Varade inventuur viiakse läbi seisuga 01. veebruar 2007.a

Kaitseliidu Kinnisvara Sihtasutuse kogu tegevusest ülevaate saamiseks on sõlmitud eelleping audiitoriga.

Kaitseliit rakendab ka edaspidi meetmeid, mis tagavad asutajapoolse kontrolli Kinnisvara Sihtasutuse tegevuse üle.

2. Raamatupidamise korraldus

2.1. Töötasud

Kaitseliit nõustub seisukohaga, et Kaitseliidu töötasude arvestuses tuleb lähtuda riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmestiku seadusest ning kehtestatud palgajuhendist.

Kaitseliidus on riigiteenistujatele kehtestatud palgamäärad vastavalt asutuse koosseisutabelites sätestatud palgaastmetele. Kaitseliidu koosseisutabelid on kinnitatud ja kehtestatud kaitseväe juhataja 29.01.2003.a käskkirjaga nr 84-P ning hiljem muudetud 11.07.2003.a käskkirjaga nr 581-P, 15.06.2005.a käskkirjaga nr 364-P. Koosseisutabelites on kasutusel riigiteenistujate ametinimetuste ja palgaastmestiku seaduse § 10 lõikes 6 ette nähtud ja samuti § 10 lõikes 8 ette nähtud palgaastmed.

Kaitseministri 05.05.2005.a käskkirjaga nr 106 volitas minister kaitseväe juhatajat kehtestama kaitseväe ja Kaitseliidu riigiteenistujate ametikohtadele diferentseeritud palgamäärad. Kaitseväe juhataja reguleeris ametipalkade diferentseerimist kaitseväe ja Kaitseliidu 2005.a palgajuhendiga, mis aga Kaitseliidu ametipalkasid peaaegu üldse ei käsitle.

Vabariigi Valitsuse 12. jaanuari 2006.a määrusega nr 10 kinnitatud „Riigiteenistujate töötasustamine 2006. aastal” saab minister volitada ainult asutuse juhti kehtestama asutuse ametikohtadele diferentseeritud palgamäärasid. Kaitseliidu kui asutuse juhiks on Kaitseliidu taasloomisest saadik Kaitseliidu ülem. Asjaolust, et rahuaja riigikaitse seaduse § 14 lg 4 alusel on Kaitseväe juhataja kõigi kaitseväelaste, s.h ka Kaitseliidu koosseisu kuuluvate kaitseväelaste ülem, ei järeldu, et Kaitseväe juhataja muutuks ühtlasi Kaitseliidu ülemaks. Tulenevalt ülalviidatud õigusakti § 2 lg 2 pöördus Kaitseliidu ülem Kaitseministri poole volituse saamiseks asutuse ametikohtadele diferentseeritud palgamäärade kehtestamiseks. Kaitseministeerium keeldus oma 06. märtsi 2006.a kirjaga andmast Kaitseliidu ülemale volitusnormi, mille alusel saanuks Kaitseliidu ülem kehtestada Kaitseliidus ametikohtade diferentseeritud palgamäärad. Äraütlemist põhjendati suures osas kaitseväe juhataja seisukohtadele tuginedes ning neid ümber formuleerides. Seega kehtestati Kaitseliidu palgamäärade diferentseerimine ilma vastavat volitust saamata.

Võttes arvesse Riigikontrolli poolt tehtud ettepanekuid töötasude määramiseks on Kaitseliit 2007.a koostanud kaitseväelaste ja riigiteenistujate töötasustamiseks palgajuhendi, mis on kooskõlastatud kaitsevägejuhatajaga. Palgajuhendi rakendamiseks taotletakse kaitseministri volitust, mille alusel saab Kaitseliidu ülem kehtestada Kaitseliidus ametikohtade diferentseeritud palgamäärad.

2.2. Töövõtulepingud

Riigikontrolli hinnangul tuleb töövõtuleping koostada enne tööde alustamist ja töövõtulepingus ette nähtud tööd või teenused vastu võtta (vormistades üleandmis-vastuvõtu akti) enne lepingulise summa lõplikku tasumist.

Kaitseliit on eelnimetatud puudused kõrvaldanud, rakendanud vastavaid sisekontrolli meetmeid vigade vältimiseks.

Lugupidamisega

Raivo Lumiste
Major
Kaitseliidu ülem